

Základní škola Sedmikráska o. p. s.
Rožnov pod Radhoštěm

Minimální preventivní program
pro školní rok 2016-2017

Vypracovala školní metodička prevence Mgr. Veronika Mičolová
Ředitel školy Mgr. Pavel Sumec

Rožnov pod Radhoštěm, 25. 10. 2016

Obsah:

MPP ZŠ Sedmíkráska, o.p.s. , Rožnov pod Radhoštěm, 25.10.2016.....	1
1. Přehled platných předpisů k realizaci prevence.....	3
2. Charakteristika školy.....	5
3. Současná situace ve škole.....	9
4. Plán hlavních aktivit v oblasti primární prevence.....	11
5. Formy a metody.....	12
6.Témata pro naplňování cílů MPP.....	14
7. Plán akcí na rok 2016-2017	15
8. Nestátní organizace, kontakty, odkazy.....	16
9. Literatura	19
10. Videotéka.....	19
Strategie řešení šikany na ZŠ Sedmíkráska	20

1. PŘEHLED VYBRANÝCH PLATNÝCH PŘEDPISŮ K REALIZACI PREVENCE RIZIKOVÉHO CHOVÁNÍ

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

Legislativa:

- ☐ Zákon č. 472/2011 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů
- ☐ Vyhláška č. 15/2005 Sb., kterou se stanoví náležitosti dlouhodobých záměrů, výročních zpráv vlastního hodnocení školy
- ☐ Vyhláška č. 48/2005 Sb., o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky, ve znění pozdějších předpisů
- ☐ Vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních
- ☐ Vyhláška č. 74/2005 Sb., o zájmovém vzdělávání
- ☐ Vyhláška č. 73/2005 Sb., o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných
- ☐ Vyhláška č. 27/2016 Sb., o vzdělávání dětí, žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků a nadaných
- ☐ Vyhláška č. 263/2007 Sb., kterou se stanoví pracovní řád pro zaměstnance škol a školských zařízení zřízených Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, krajem, obcí nebo dobrovolným svazkem obcí
- ☐ Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů
- ☐ Vyhláška č. 317/2005 Sb., o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, akreditační komisi a kariérním systému pedagogických pracovníků
- ☐ Zákon č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů
- ☐ Vyhláška 438/2006 Sb., kterou se upravují podrobnosti výkonu ústavní výchovy a ochranné výchovy ve školských zařízeních
- ☐ Vyhláška č. 458/2005 Sb., kterou se upravují podrobnosti o organizaci výchovně vzdělávací péče ve střediscích výchovné péče

Metodické dokumenty MŠMT

- ☐ Národní strategie primární prevence rizikového chování dětí a mládeže na období 2013 – 2018. Praha, 2013.
- ☐ Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí a mládeže č.j.: 21291/2010-28
- ☐ Metodický pokyn Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy k řešení šikanování ve školách a školských zařízeních, č. j. 22294/2013-1
- ☐ Metodický pokyn k zajištění bezpečnosti ochrany zdraví dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních zřizovaných MŠMT, č.j. 37 014/2005

- ☐ Metodický pokyn k jednotnému postupu při uvolňování a omlouvání žáků z vyučování, prevenci a postihu záškoláctví č.j.: 10194/2002-14
- ☐ Metodický pokyn MŠMT k výchově proti projevům rasismu, xenofobie a intolerance, č.j.: 14 423/1999-22
- ☐ Pravidla pro rodiče a děti k bezpečnějšímu užívání internetu, č.j.: 11691/2004-24
- ☐ Školní preventivní program pro mateřské a základní školy a školská zařízení (MŠMT 2001)
- ☐ Volný čas a prevence u dětí a mládeže (MŠMT 2002)
- ☐ Evaluace a diagnostika preventivních programů (MŠMT 2002)
- ☐ Spolupráce předškolních zařízení, škol a školských zařízení s Policií ČR při prevenci a při vyšetřování kriminality dětí a mládeže a kriminality na dětech a mládeži páchané, č.j.: 25 884/2003

Ministerstvo zdravotnictví

- ☐ Zákon č. 379/2005 Sb., o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými toxikomaniemi a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů
- ☐ Zákon č. 167/1998 Sb., o návykových látkách a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů

Ministerstvo spravedlnosti

- ☐ Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákon, ve znění zákona č. 306/2009 Sb.
- ☐ Zákon č. 257/2000 Sb., o Probační a mediační službě a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů
- ☐ Zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže), ve znění pozdějších předpisů

Ministerstvo vnitra

- ☐ Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů
- ☐ Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů
- ☐ Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích ve znění pozdějších předpisů
- ☐ Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů

Ministerstvo sociálních věcí

- ☐ Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů
- ☐ Zákon č. 94/1963 Sb., o rodině, ve znění pozdějších předpisů
- ☐ Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách ve znění pozdějších předpisů
- ☐ Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů

- ☐ Nařízení vlády č. 469/2002 Sb., kterým se stanoví katalog prací a kvalifikační předpoklady a kterým se mění nařízení vlády o platových poměrech zaměstnanců ve veřejných službách a správě, ve znění pozdějších předpisů
- ☐ Zákon č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu ve znění pozdějších předpisů
- ☐ Zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře ve znění pozdějších předpisů

2. Charakteristika školy

ZŠ Sedmíkráska je úplnou základní školou. V letošním roce ji navštěvuje 137 žáků rozdělených do devíti ročníků po jedné třídě. Počet žáků ve třídě je však oproti ostatním školám poměrně nízký (od 12 do 16 žáků), což umožňuje navázat blízký vztah mezi učiteli a žáky. A to napříč ročníky i stupni školy.

V 1. - 5. ročníku se hodnotí slovně, v 6. + 7. ročníku se známkuje se slovním komentářem, v 8. - 9. ročníku se známkuje.

Učitelský sbor má věkový průměr 38 let a polovinu sboru tvoří muži.

Školu založili rodiče - správní a školská rada má dohled nad její činností a hospodařením.

Učí se v souvislostech, výuka je provázána s výchovou dětí. Všem žákům je zajištěn individuální přístup – včetně těch mimořádně nadaných nebo znevýhodněných.

Integrace znevýhodněných dětí je postavena na partnerském soužití dětí znevýhodněných zdravotně, sociálně či výukově spolu s dětmi, jež podobné problémy nemají. Nevzniká však oddělený kolektiv "problémových" dětí, znevýhodněné děti chodí do třídy spolu s ostatními žáky a jsou jejich rovnocennými partnery. Integrované děti získávají uznání za svůj přínos k jakékoliv lidské činnosti právě pro svou odlišnost (nehledě k tomu, že samy děti mezi sebou nacházejí častěji více společného než odlišného). Integrujeme jen žáky s takovým znevýhodněním, pro které můžeme zajistit odpovídající péči (některé druhy znevýhodnění, jež vyžadují nadstandartní práci asistenta pedagoga, popřípadě využití zvláštních prostor a pomůcek, nejsme dosud schopni z finančních a organizačních důvodů uskutečňovat). Také počet integrovaných žáků musí být zvládnutelný (nemělo by být narušeno vzdělávání dětí neznevýhodněných).

Projekt integrovaného vzdělávání

- vznikl na Sedmíkrásce z iniciativy rodičů. Má podporu zástupců města, odboru školství KÚ Zlín, pedagogických poraden, škol a ostatní veřejnosti našeho regionu.
- vychází z idejí Národního plánu vyrovnávání příležitostí pro občany se zdravotním postižením a z doporučení mezinárodních deklarací a norem považovat za přirozené a prioritní umístění dítěte s postižením v prostředí běžné školy se speciálně-pedagogickou podporou.
- koresponduje s Dlouhodobým plánem rozvoje vzdělávací soustavy Zlínského kraje.

ZŠ Sedmíkráska se nachází v jednom z pavilónů větší základní školy – ZŠ Pod Skalkou, má však vlastní vstup (bezbariérový) a kromě stravování v jídelně sousední školy a 2 hodin tělocviku (1. stupeň) v místní tělocvičně se se sousední školou v podstatě nedostává do styku a uchovává si tak svou atmosféru. Atmosféra na škole je veskrze rodinná. Je to dáno, jak její velikostí, tak vzájemnou provázaností vztahů. Celá škola se pravidelně setkává během různých akcí, např. pobytů v přírodě,

lyžařských výcviků, projektových dní, či pravidelných čtvrtletních „slavností“. Velký důraz je také kladen na spolupráci s rodiči, kteří jsou vtahováni do dění školy mnoha způsoby. Ať už se jedná o účast na školních slavnostech, besídkách, výpravách za turistikou, či na vodu, tak i společnými sportovními aktivitami. Velmi důležitá je pro nás esteticita a příjemnost školního prostředí. Škola je světlá, barevná, se spoustou výtvarných prací a objektů - jak ve třídách, tak i na chodbách. Chodby jsou vybaveny křesílky, pohovkami, stolními fotbaly, pingpongovými stoly a zásobníky na pitnou vodu. Ve třídách jsou k dispozici knihy různého zaměření a stolní hry. Za hezkého počasí mohou žáci trávit přestávky venku.

Riziková místa

Jako riziková místa pro výskyt nežádoucího chování u žáků jsme vyhodnotili: spojovací chodbu mezi ZŠ Sedmíkráska a ZŠ Pod Skalkou, šatny, školní bufet na ZŠ Pod Skalkou, záchody, ulici před školou, kde se nachází Středisko volného času a kde se často schází mládež, školní hřiště ZŠ Pod Skalkou. Dalším rizikovým faktorem je čekání žáků na chodbě (po obědě a během obědové přestávky) - před učebnami VV, keramiky, informatiky, či před hodinou tělocviku.

V daných prostorách a situacích je vykonáván pedagog ZŠ Sedmíkráska zvýšený dohled a žáci jsou poučeni o bezpečnosti a vhodnosti chování na těchto místech.

Personální a technické vybavení školy.

Na škole působí 21 pedagogů, výchovný poradce, školní metodik prevence, dva speciální pedagogové, čtyři asistenti pedagoga a školní psycholožka.

Školní psycholog

- Primárně je zde pro žáky, kteří mohou přijít osobně- ve vymezených konzultačních hodinách, nebo se domluvit předem na schůzce, či využít schránku důvěry v ZŠ Sedmíkráska.
- Při opakovaných či dlouhodobějších problémech pracuje psycholog s žákem v delším časovém horizontu.
- Pedagogům poskytuje odbornou a metodickou pomoc v jejich každodenní práci
- Věnuje se také rodičům, poskytuje jim konzultace, podporu při vedení a zvládání dětí, pomoc v komunikaci se školou, či jinými subjekty.

Výchovný poradce

- Výchovný poradce koordinuje společně s metodikem prevence aktivity školy v oblasti prevence.
- Aktivně nabízí učitelům a žákům možnost poradit se o svých problémech.
- Zaměřuje se na žáky, kteří jsou ohroženi ve svém vývoji, sebepojetí, komunikaci s druhými.
- Učitelé informují výchovného poradce o případech výskytu agresivního chování ve třídě, signálů o potížích žáka (osobnostní, rodinné, vztahové), náhlém i trvalém

neúspěchu v učení, obtížné komunikaci, konfliktu s rodiči, porušování pravidel soužití ve škole žákem...

- Výchovný poradce navrhuje opatření, vede individuální konzultace s dětmi, s rodiči i pedagogy.
- Informuje o možnostech odborné péče a další pomoci (adresář sociálních služeb, linku bezpečí, apod.). Konzultuje problémy s odbornými pracovišti – SPC, PPP.

Metodik prevence

- Metodik prevence vytváří minimální preventivní program a podílí se na jeho realizaci (ve spolupráci s výchovnou poradkyní, školní psycholožkou, ostatními pedagogy a vedením školy). Případně obohacuje program během roku o další návrhy.
- Metodik prevence je zároveň učitelem občanské výchovy a výchovy ke zdraví, což umožňuje aktivní naplnění a realizaci MPP školy právě v daných hodinách.
- Komunikuje s učiteli v oblasti primární prevence, v případě vniklého problému dává podněty k možné nápravě.
- Spolupracuje s institucemi a organizacemi v oblasti primární prevence :

- PPP ve Valašském Meziříčí

- školským úřadem

- SPC /reedukace, logopedie/ v Kroměříži

- s Městskou policií v R.p.R. i Policií ČR

- organizacemi s nabídkou akcí preventivního rázu (MOST ve Valašském Meziříčí, Madio o.s Zlín., sdružení D, Člověk v tísní.....)

- Koordinuje předávání informací o problematice sociálně patologických jevů ve škole, dokumentuje průběh preventivní práce školy. Hodnotí realizaci minimálního preventivního programu.
- ŠMP je žákům, rodičům i pedagogům k dispozici- po předchozí domluvě kdykoliv v týdnu.
- Zaměřuje se na žáky, kteří jsou ohroženi ve svém vývoji, sebepojetí, komunikaci s druhými.
- Učitelé informují metodika prevence o případech výskytu agresivního chování ve třídě, signálů o potížích žáka (osobnostní, rodinné, vztahové), náhlém i trvalém neúspěchu v učení, obtížné komunikaci, konfliktu s rodiči, porušování pravidel soužití ve škole žákem...
- ŠMP také pracuje s celými třídami, kde bylo zaznamenáno horší klima.

Pedagogové

- Věnují se v rámci výuky rozvoji kompetencí žáků v oblasti sociálních dovedností, učí podle principů a metod v rámci koncepce školy.
- Provádějí průběžnou diagnostiku žáků a třídy, na pedagogických radách vzájemně hodnotí uplynulé období, konzultují případné problémy, navrhuji opatření.

- Třídní učitel je v kontaktu s rodiči žáků své třídy prostřednictvím třídních schůzek, osobních setkání a dalších možností komunikace.

Ředitel školy

- Sleduje efektivitu prevence sociálně patologických jevů.
- Sleduje problémy v kontextu celé školy. Zajišťuje personální, materiální a organizační zázemí a podmínky ke kvalitní výuce a zlepšování vzájemného soužití ve škole.

A) Vzdělání pedagogů v oblasti prevence plánované pro rok 2016-2017:

- ☐ „Dny prevence“ (září 2016, Praha, Prevalis) – konference a workshopy – metodik prevence
- ☐ Semináře dle aktuální nabídky s PhDr. Janem Svobodou konané ve Valašském Meziříčí. (Část pedagogického sboru).
- ☐ Workshop + seminář pro celý pedagogický tým v rámci teambuildingového pobytu. (Na tématu a lektorovi se zatím pracuje...)
- ☐ Aktualizovaný seminář pro práci s výukovými materiály Jeden svět.

Další vzdělávání a plánování seminářů často reaguje na aktuální nabídku školám během roku.

...

I letos budeme pokračovat v celkovém propojení dodatečného vzdělávání pedagogů (každý učitel, který se zúčastní nějakého semináře, či vzdělávání, následně zprostředkuje nově nabyté informace i zbytku pedagogického sboru (v zestručněné podobě). Mělo by to vést k vyšší výtěžnosti vzdělávání, do kterého škola investuje a zároveň k obohacení rejstříku metod, strategií a také vzájemné komunikace a inspirace mezi pedagogy.

B) Technické vybavení školy:

- ☐ Místnost pro reedukaci a logopedii
- ☐ Keramická, výtvarná a pracovní dílna.
- ☐ Školní družina
- ☐ Vodácký materiál - 8 lodí, 1 raft a příslušenství
- ☐ Počítačová učebna
- ☐ Počítačová „hnízda“ v každé třídě
- ☐ Vybavení na floorball a tělocvik
- ☐ Školní knihovna
- ☐ Jazyková třída
- ☐ Mediální místnost (2x)
- ☐ Třídy s interaktivní tabulí (3x)

- ☐ Turistické a horolezecké vybavení
- ☐ Audio vybavení + nahrávací technika
- ☐ Video a foto technika
- ☐ Posezení pro výuku venku
- ☐ Stolní tenis
- ☐ Stolní fotbal, šprtec
- ☐ Prostor s herními prvky u školy (trampolína, prolézačky...)
- ☐ Školní záhonky + budka na nářadí
- ☐ Zamykatelná klec na kola
- ☐ Vybavení školní dílny pro práci s dřevem

C) Nabídka kroužků:

- ☐ Rukodělný kroužek
- ☐ Malování
- ☐ Výtvarný kroužek
- ☐ Keramika I.
- ☐ Kytara
- ☐ Fotokroužek
- ☐ Psaní všemi deseti
- ☐ Turistika
- ☐ Pohybovky
- ☐ Angličtina
- ☐ Školní družina
- ☐ Rostlinky
- ☐ Dramatický kroužek

3. Současná situace ve škole + jevy, které se řešily v loňském roce

Věci, které se řešily v loňském školním roce:

Vyloučení z kolektivu

9. třída – žákyně z křesťanské rodiny, malý zájem o oblékání, jiné zájmy, četba...v kolektivu třídy nebyla příliš oblíbená. Díky aktivitám nad rámec školy (výlet do Anglie, balet, exkurze a slavnosti školy) se sblížila s ostatními spolužačkami a plně se začlenila.

5. třída – žákyně, která vyžadovala správnost a dodržování pravidel (leckdy dle své představy). Neustále informovala učitele - co který žák dělá špatně či mimo pravidla, zda je učitel spravedlivý...atd. U žáků byla velmi neoblíbená a dávali to zřetelně najevo. Pomohlo opakované sezení se školní psycholožkou, aby žákyně pochopila, jak na ni spolužáci nahlíží.

Dále práce se třídou, aktivity na stmelení, pohled na sebe ze strany druhých...

4. třída – žák s autismem. Vzájemná spolupráce s SPC, školní psycholog, výchovný poradce, asistent pedagoga, učitelé.

Mobilní harassment

7. třída – žák poslal spolužačce urážlivou SMS se sexuálními narážkami. Jako důsledek a "prevenci" měl za úkol připravit prezentaci a program týkající se zneužívání internetu, mobilních telefonů (...kdy nahrazují komunikaci tváří v tvář, umožňují anonymitu, podsouvají pocit beztrestnosti)...

Neplnění školních povinností

5. třída – žákyně s klesajícím prospěchem, nezájem, apatie, výmluvy. Problém rozvedených rodičů, různých nároků, ..Pomohla společná schůzka obou rodičů, školní psycholog, vých. poradce, třídní učitel. Rozebrání nynějšího stavu, plán učení, rozdělení úkolů, způsob kontroly plánu, vzájemné informování.

Podezření ze záškoláctví

9. ročník – dojíždějící žák, v kolektivu třídy nový. Velmi časté, leckdy "podezřelé" absence, však byly matkou vždy omluveny. Informování o komisionálním přezkoušení při určitém % absence v předmětu...vedlo ke zlepšení situace.

Co se nám osvědčilo, podařilo a proč?

- Celkově se nám daří držet výskyt nežádoucích patologických jevů ve škole na minimální úrovni. Je to dáno, jak velikostí školy (malá), tak celkovým přístupem všech pedagogů k dětem a prevenci.

- Na začátku tohoto školního roku přistoupili do 6. třídy 3 noví žáci a do 8.třídy 1 nový žák a jejich začlenění se bez problémů povedlo.

- Dále budeme pokračovat v pravidelném testování tříd zaměřeném na klima třídy.

- V letošním roce se nám podařilo díky financím z grantu navýšit počet dní, kdy je ve škole k dispozici žákům, pedagogům i rodičům školní psycholožka.

- V reakci na dotazník rodičům a žákům Sedmikrásky se nám podařilo vyřešit, či zlepšit některé palčivé problémy. Kupříkladu obměna nabídky školního bufetu na ZŠ Pod Skalkou směrem ke zdravé stravě. Taktéž se nám podařilo prosadit zvýšené množství zeleniny a zdravější skladbu jídel ve školní jídelně při ZŠ Pod Skalkou (ZŠ Sedmikrásky se zde také stravuje).

- V říjnu se uskutečnila přednáška + workshop pro rodiče žáků 1.stupně na téma „Jak se učit doma (s dětmi)“. V listopadu na ni navážeme přednáškou pro rodiče a žáky 2.stupně.

4. Plán hlavních aktivit v oblasti primární prevence

I. stupeň

Primární prevenci na prvním stupni má na starosti hlavně třídní učitel. Jednotlivá témata jsou řazena hlavně do hodin prvouky, vlastivědy a přírodovědy. Již na prvním stupni by měl být žák přiměřenou formou seznámen s jevy jako alkoholismus, kouření, drogová závislost, sexuální zneužívání, týrání.

Jelikož jedním z hodnotových pilířů ZŠ Sedmikráska je přátelství, samozřejmě vedeme děti k vzájemné ohleduplnosti a slušnosti, snažíme se utvořit zdravé třídní i školní prostředí, kde je kladen důraz na mezilidské vztahy, proto se prostřednictvím pravidelných třídních kruhů snažíme eliminovat projevy nepřátelství v kolektivu, které by mohly vést až k šikaně.

II. stupeň

Jednotlivá témata se prolínají různými předměty, většina však tvoří náplň hodin Občanské výchovy a Výchovy ke zdraví, eventuálně Volby povolání. Vyučující těchto 2 předmětů jsou školní metodička prevence a výchovná poradkyně. Během obvykle pololetních bloků se tak žáci dozvídají v přiměřené šíři a vhodné formou a problematice návykových látek, náboženských sekt, zdravého sexuálního života, rasismu, xenofobie, zdravého životního stylu atd. Daná témata se objevují také v rámci projektového vyučování a to napříč předměty a v různých souvislostech.

(viz ŠVP ZŠ Sedmikráska).

Cíle minimálního preventivního programu

jsou v souladu s hodnotovými pilíři školy. Vycházíme z úcty k člověku, přírodě, Zemi a Vesmíru, a proto:

- ohleduplnost a slušnost musí doprovázet každý osobní zájem,
- aktivitě a činnosti dáváme přednost před spotřebou, opravdovostí a osobitostí před konformitou,
- podporujeme vytrvalost, houževnatost, odhodlání překonávat překážky, oproti rezignaci či sebelítosti,
- zkušenosti, dovednosti a postoje shledáváme stejně významné jako informace a vědomosti,
- odpovědné nakládání se svým nadáním a vzděláním považujeme za jednu z cest, jak zabránit zneužití lidského poznání.

Základním principem preventivní strategie na naší škole je osvojování základních kompetencí v oblasti zdravého životního stylu a prevence a rozvoj dovedností, které vedou u dětí a mládeže k odmítání všech druhů sebedestructivního chování, projevů agresivity a porušování zákona.

Za velmi důležitou oblast považujeme prohlubování komunikačních dovedností mezi učitelem, rodiči a žákem, posilování sebevědomí, sebeúcty a vzájemné úcty, řešení konfliktů, překonávání překážek. Také si uvědomujeme, že je potřebné žáky vést k smysluplnému využívání volného času. Z toho vychází i MPP ZŠ Sedmíkráska, kde se snažíme dětem nabídnout co nejširší rozsah volnočasových aktivit, v rámci školy je také uskutečňováno mnoho výletů (tzv. výprav), besed, společných akcí se sourozenci a rodiči. Spolupráce s rodinou je pro nás vůbec klíčová – velmi často informujeme rodiče o dění ve škole obecně (i prostřednictvím internetových stránek), pravidelně také rodiče dostávají informace o chování svých dětí, při jakékoliv nestandardní situaci trváme na osobním pohovoru s rodičem a žákem.

Hlavní cíl preventivního programu je zvýšit odolnost žáků vůči rizikovému chování:

- dostatečným přísunem informací o rizikovém chování
- soustavným vlivem na žáka s výraznou převahou pozitivních motivů, vzorů a aktivit posilujících zdravé způsoby chování a osobní odpovědnost žáka
- zajímavou nabídkou využití volného času dětí
- spoluprací s rodiči

5. Formy a metody

Pedagogové využívají kromě tradičních způsobů výuky i ověřené formy a metody z mnoha alternativních systémů jako jsou u Montessori škol, waldorfského školství, metody projektového vyučování a jiné. Dále čerpají z moderních poznatků o učení (z knih, kurzů a školení) a důsledně je začleňují do výuky.

Metody:

- diskuse
- řízený rozhovor
- dramatizace
- metody kritického myšlení
- programové bloky
- soutěže
- pokusy
- exkurze a přednášky
- skupinové vyučování
- sportovní a pobytové akce

Formy:

- *Celoškolní slavnosti.* Jsou podzimní, zimní, jarní, letní setkání všech žáků, učitelů a rodičů i absolventů, při kterých dochází nejen k prezentaci znalostí a dovedností jednotlivých ročníků, ale také k představení uměleckých schopností dětí (divadlo, zpěv, hra na hudební nástroje...). Minimálně při dvou slavnostech využíváme prostor místního kina, kde kromě prezentace znalostí, dramatizací či písniček mohou třídy předvést vlastní filmy. Nepravidelně, ale opakovaně, se na slavnostech prezentují krátké spoty točené dětmi s mottem „Udělejme si další den hezčí“, kde se často objevují témata jako netolerance, krádeže, šikana, netolismus apod. Školními slavnostmi je navíc posilován duch pospolitosti.
- *Zážitkové kurzy.* Žáci v programech získávají zážitky aktivním zapojením do různých činností, nejčastěji her. Ve hře se člověk setkává s různými situacemi, se kterými v běžném životě mnohdy zápasí. Má možnost získat zkušenost, jak v podobných situacích jednat. Výhodou her je, že i velmi náročné programy jsou relativně bezpečné oproti skutečnosti. Žáci mají možnost uvědomit si své reakce ve vypjatých situacích, které bývají často nečekaně překvapivé a umožňují nahlédnout jim hlouběji do svého já.
- *Celoškolní akce.* Pokud je možnost, vyrazí škola na většinu akcí spolu. Škola je chápána jako celek, dochází k vytváření osobních vazeb i mezi žáky z různých ročníků - škola jako komunita. Posilování odpovědnosti - starší se starají o mladší a silnější o slabší. Posilování poslušnosti, vztahu k budoucnosti - mladší vzhlížejí ke starším a učí se od nich nové věci, těší se do dalších ročníků.
- *Výpravy.* Výlety části třídy dětí z 1. stupně (4-6 dětí) a třídního učitele, při nichž dochází k posilování vztahů mezi dětmi a učiteli i dětmi navzájem. Vedou k učení se samostatnosti, seznamování se s novým prostředím, posilování vztahu k přírodě. Preference zkušenosti před pouhým sdělováním informací. Výpravy jsou často zaměřeny výukově.
- *Projektové vyučování.* Na určité období je vybráno učiteli i žáky určité téma. Cílem je hledat návaznost učiva mezi předměty, propojení, aby žák nedostával izolované informace, ale hledal souvislosti. Učitelé hledají, čím by mohli za svůj předmět k tématu přispět; zapojení všech předmětů není podmínkou. Je využíváno co nejvíce praktických zkušeností – besedy s lidmi, promítání diapozitivů, exkurze...
- *Integrace.* Na Sedmikrásce se učí děti handicapované (s pomocí osobních asistentů), různě znevýhodněné a ostatní děti společně. Děti tak mají od nízkého věku možnost setkávat se s odlišností a nebrat ji jako něco nepatřičného, ale zcela přirozeného.
- *Individuální přístup.* Je umožněn na základě malých počtů dětí ve třídě /max. 17 žáků/, což škole zajišťuje rodinnou atmosféru.
- *Spolupráce s jinými občanskými sdruženími.* Sdělování know-how, spolupráce, společné akce, např. pravidelné vstupování na benefičních akcích pro občanské sdružení Iskérka

(centrum na podporu duševního zdraví) či sdružení Kamarád (sociálně terapeutické centrum pro lidi s mentálním a tělesným postižením), návštěva těchto organizací.

Více o chodu školy na webových stránkách ZŠ Sedmíkraska www.sedmikraska.cz

6. Témata pro naplňování cílů MPP ve školním roce 2016 - 2017

V letošním roce se opět zaměříme na témata, která vyhodnocujeme na naší škole jako nejvíce potřebná. Rozvineme je a budeme se snažit o jejich prohloubení a interiorizaci, neboť jsou to jevy, či problematiky, které se stále opakují.

Jedno z témat je letos zaměřeno na pedagogy, protože funkční pedagogický tým je srdcem zdravého školního prostředí.

A) Předcházení problémovým vrstevnickým vztahům, hádkám, šikaně

- Důraz na sebezpoznání žáka i poznávání se spolužáků navzájem
- Zlepšování vzájemné komunikace mezi žáky (pravidla komunikace, vhodné způsoby řešení konfliktů, verbální a neverbální komunikace, emoční inteligence...)
- Pravidelný monitoring klimatu třídy a vztahů mezi žáky
- Společné stanovení a zažití pravidel soužití mezi žáky a učiteli
- Zvyšování zdravého sebevědomí žáků
- Zkoumání a uvědomování si vlastní osobnosti
- Vnímání individuálních odlišností dětí mezi sebou a přijímání těchto jevů
- Nácvik vzájemné úcty, sebeúcty a důvěry
- Rozvoj schopnosti klást otázky, umění vyjádřit svůj názor, umění říci „ne“
- Navozování příznivého psychosociálního klimatu ve třídě
- Odmítání některých forem chování kolektivem – předcházení šikaně
- Způsoby obrany v konfliktních situacích

(V příloze – postup řešení šikany na ZŠ Sedmíkraska - str.16).

B) Kyberšikana, vhodné a nevhodné chování na „síti“ a s tím spojené téma *Prevence virtuálních drog – patologického hráčství a závislosti na počítačových hrách*

Kyberšikana je jednou z forem psychické šikany. Je to zneužití ICT (informačních a komunikačních technologií), zejména pak mobilních telefonů a internetu, k takovým činnostem, které mají někoho záměrně ohrozit, ublížit mu. Podobně jako u šikany tváří v tvář se jedná o úmyslné chování, kdy je oběť napadána útočníkem nebo útočníky. Povaha a provedení útoků pak určuje její závažnost. Žáci si stále dostatečně neuvědomují rizika, kterým se užíváním sociálních sítí vystavují...

- Vhodné a nevhodné chování na síti
- Problematika anonymity, vulgarity a útočnosti uživatelů sítě
- Problematika sexuálního vydírání

- Pornografie a její dostupnost + obcházení zákonů uživateli
- Ochrana osobních dat
- Seznámení žáků se základními pojmy virtuálních drog – TV, PC, reality show, výherní automaty, sázení... Nastínění problematiky a rozkrytí vzniku závislostí v těchto oblastech.
- Formy zdravotního, sociálního a psychického poškození v důsledku přílišného užívání virtuálních drog – znecitlivění, ztráta reality, snížení sebekontroly, násilí, závislost, gambling...
- Zdravý životní styl a způsoby trávení volného času, rodinné stereotypy

C) *Intolerance, xenofobie, nacionalismus*

- Strach z neznámého, z jinakosti – jak s ním pracovat...
- Problematika nedostatečné informovanosti, mediální zkreslenosti a politického populismu
- Problematika azylové politiky v EU
- Možnosti řešení problémů
- Výhody a nevýhody migrace
- Problematika mezinárodního terorismu a obav z něj

D) *Prevence syndromu vyhoření*

(zaměřeno na pedagogy)

- Fáze syndromu vyhoření + diagnostika (nadšení, stagnace, frustrace, apatie, vyhoření)
- Práce se stresem, stresory
- Schopnost efektivní komunikace, asertivní techniky jednání s lidmi
- Trénink problémových situací
- Zdravý životní styl a trávení volného času

7. Plán akcí na rok 2016-2017

V ZŠ Sedmíkraska se kromě výše uvedených tradičních aktivit (slavnosti, výpravy...) a letošních akcí specifické primární prevence uskuteční v rámci MPP mnoho dalších aktivit nespecifické primární prevence. Mnoho akcí je doplňováno průběžně na základě nabídky různých organizací a institucí. Výčet akcí kupříkladu zde: www.sedmikraska.cz

Co nás letos čeká?

- Společné zahájení nového školního roku (děti, učitelé, rodiče)
- stmelovací pěší túry + táboráky
- výpravy
- Den pro světlušku
- jednodenní i vícedenní exkurze
- výukové programy v kině
- technický jarmark, exkurze

- přednášky a besedy s lektory pro žáky
- přednášky a besedy s lektory pro pedagogy
- přednášky a besedy s lektory pro rodiče
- den otevřených dveří
- sportovní turnaje
- plavání
- bruslení
- návštěva dopravního hřiště
- výlety na kolech
- muzikoterapie s dětmi
- vánoční besídky a večírky
- návštěvy knihovny, výstav, divadel, či neziskových organizací
- projektové dny
- sportovní jednodenní aktivity
- sportovní aktivity společně s rodiči (lyže, vodáctví, koně...)
- výtvarné a fotografické workshopy a soutěže
- den Země
- nácvik evakuace školy
- Jeden svět na školách
- sezení tříd se školní psycholožkou a vých. poradcem, metodikem prevence – klima tříd,

komunikace

- obhajoby diplomových prací
- škola v přírodě (4 dny – celoškolská pobytová akce – 1.- 9. ročník)
- výlety jednotlivých tříd
- teambuilding pedagogického týmu s workshopy
- 4 celoškolské slavnosti

... a mnoho dalších

8. Státní i nestátní organizace, kontakty, odkazy

Následující organizace pořádají preventivní programy (přednášky, besedy, kurzy...) pro školy na Rožnovsku:

Cyrrillos, Most, Madio, Poradna pro ženy a dívky, Renarkon

kontakty, odkazy:

psychologická poradna a Zařízení
pro další vzdělávání
pedagogických pracovníků
www.ppporzl.cz

Meziříčí Tel.: 571 621 643 Okresní metodik prevence Bc.
Zdeňka Martinková e-mail: zdenka.martinkova@ppporzl.cz

Policie ČR Obvodní oddělení
Rožnov pod Radhoštěm

5. května 599, 756 61 Rožnov p. R. Tel.: 974 680 751 e-mail:
vsooprozno@mvcz.cz

STEFANIUM Palackého 480 756 61 Rožnov pod Radhoštěm
Tel: 571 661 271 Vedoucí odboru: Mgr. Eva Urbanová e-mail:
urbanova.soc@roznov.cz

Sociálně právní ochrana dětí:

Oddělení sociálně právní ochrany
a prevence

Bc. Kateřina Pomklová Tel.: 571 661 260 Mgr. Hana Janušová
Tel.: 571 661 272 Hana Válková

Tel.: 571 661 279 Mgr. Alena Hnátková Tel.: 571 661 279
Sociálně právní ochrana dětí, náhradní rodinná a jiná péče Bc.
Miroslava Žitníková Tel.: 571 661 270 Kurátor pro mládež
Mgr. Zdeněk Petružela Tel.: 571 661 275

Linka bezpečí

Tel.: 116 111

Rodičovská linka

Sdružení Linka bezpečí

Tel.: 840 111 234/ 606 021 021

E-mailová poradna Linky bezpečí

pomoc@linkabezpeci.cz

Hrbová 1561, 755 01 Vsetín

Azylový dům pro ženy a matky s dětmi
o.p.s. <http://www.azylovydum.cz/>

Schránka důvěry

http://www.azylovydum.cz/schranka_duvery

Kontaktní centrum Klíč Občanské
sdružení AGARTA <http://www.agarta.cz/>

Ohrada 1879, 755 01 Vsetín Tel.: 571 436 900/ 737 451
757 e-mail: kc-klic@seznam.cz

Poradna pro ženy a dívky

Zemědělská 500, 756 61 Rožnov p. R. Tel.: 604 601
714/ 605 023 653 e-mail: roznov@poradnaprozeny.eu

<http://poradnaroznov.webnode.cz/>

Linka pro ženy a dívky

Tísňová volání:

158 – Policie České republiky

Stálá služba městské policie Rožnov p.R., tel.: 571 661 156, e-mail: mepol@roznov.cz

155 – Záchranná služba

150 – Hasiči

112 – Jednotné evropské číslo tísňového volání

Linka bezpečí 116 111 nebo 800 155 555

www.linkabezpeci.cz, pomoc@linkabezpeci.cz, chat.linkabezpeci.cz,

O drogách - portál primární prevence www.odrogach.cz/

Prev-Centrum www.prevcentrum.cz/

Informační portál o ilegálních a legálních drogách www.drogy-info.cz

DIS - drogový informační server www.drogy.net/

A.N.O. - Asociace nestátních organizací zabývajících se prevencí a léčbou drogových závislostí
www.asociace.org/

Sekce Prevence sociálně patologických jevů na stránkách MŠMT
www.msmt.cz/vzdelavani/prevence-ptj (v levé spodní části stránky je podrobné menu)

Centrum Adiktologie www.adiktologie.cz/

Ministerstvo vnitra – Policie ČR/ prevence

Všeobecná, selektivní a indikovaná primární prevence rizikového chování pro děti a rodiče

www.spolek-psychologickych-sluzeb.cz

www.aids-hiv.cz

www.sidliste.cz – problematika dětí a drog

www.ceskaskola.cz

www.minimalizacesikany.cz

www.sananim.cz

www.zivot-bez-zavislosti.cz

www.e-bezpeci.cz

www.bezpecne-online.cz

www.prevence-info.cz

www.anabel.cz

- poruchy příjmu potravy (bulimie, anorexie...)

9. Literatura

Následující knihy zabývající se prevencí jsou v učitelské knihovně na ZŠ Sedmikráska. Jsou dostupné jak všem učitelům, tak je možno je zapůjčit i rodičům.

Co dělat...Kapesní průvodce krizovými situacemi doma i v zahraničí. Centrum pro bezpečný stát 2008.

Ochrana člověka za mimořádných okolností. MV Praha 2003.

Zodpovědný přístup ke zdraví. Kolektiv autorů. Olomouc 2007.

Fenwicková E., Walker R.: Sexuální výchova. Společnost pro plánování rodiny a sexuální výchovu. Cesty 1996.

Kolář M.: Nová cesta k léčbě šikany. Portál 2011.

Kopřiva P. a kol.: Respektovat a být respektován. Spirála 2006.

Kozák J.T. a kol: Rizikový faktor kouření. Praha 1993.

Matějček Z.: Co, kdy a jak ve výchově dětí. Portál 1996.

Matoušek O., Kroftová A.: Mládež a delikvence. Portál 1998.

Moree D., Mornýová P.: Dvakrát měř, jednou řež. Od multikulturní výchovy ke vhledu. Člověk v tísni 2009.

Rogge J.-U.: Děti potřebují hranice. Portál 2009.

Smetáčková I. a kol.: NA cestě k vlastní rodině. Otevřená společnost 2008.

Vágnerová K. a kol.: Minimalizace šikany. Portál 2009.

Vaníčková E. : Interpersonální násilí na dětech. Úřad vlády ČR 2009.

...

10. Videotéka

DVD Jeden svět na školách:

Dokumentární filmy o drogách

Lidská práva

Průřezová témata prostřednictvím dokumentárního filmu (rasismus, domácí násilí, poruchy příjmu potravy...)

Rozvojové cíle tisíciletí (HIV/AIDS, zdraví, postavení žen...)

Sociální spoty (rasismus, děti v ohrožení, závislosti, zaostřeno na ženy, bezpečnost na silnicích)

Kdo jiný? (domácí násilí, sociální vyloučení, stáří, zdravotní znevýhodnění...)

Jsme, jací jsme

Next generation

Zione. Film v boji proti HIV/AIDS. boNGO

Štěstí přeje připraveným. Ministerstvo vnitra

Řekni drogám ne! VZP

Láska ano - děti ještě ne. CAT Ostrava, vzdělávací agentura

Projekt Vagón. Múzeum SNP

Strategie řešení šikany na ZŠ Sedmikráska

Postup při objevení se šikany:

- Odhad závažnosti
- Rozhovor s oběťmi a informátory
- Nalezení vhodných svědků
- Rozhovor se svědky - individuální, případně konfrontační (nikdy ne oběť s agresorem)
- Po celou dobu je nutné zajistit ochranu oběti.
- Rozhovor s agresory
- Výchovná komise (navržení dalšího postupu, kázeňská opatření)
- Rozhovor s rodiči - individuálně s rodiči oběti a dále agresora, na společné schůzce pak informovat ostatní rodiče
- Práce s celou třídou (aktivity rozvíjející spolupráci, empatii, v závažných případech intervenční program)

Učitel, jenž se dozví o možné šikaně, informuje výchovného poradce, metodika prevence a třídního učitele, ředitele. Ti (eventuálně další pedagogové) ve stejnou chvíli vedou separované rozhovory se svědky tak, aby se žáci nemohli předem domluvit a zkreslit popis situace.

Jak mluvit s obětí?

1. Ocenit, že dítě svůj problém svěřilo: „Je dobře, že jsi s tím za mnou přišel.“ Dát tak najevo, že budu věc řešit. Nikdy neříkat: „Jsem ráda, že jsi za mnou přišel.“
2. Oklikou dítěti říct, že je statečné: „Kdyby se to stalo mně ve Tvém věku, nevím, jestli bych měl tolik odvahy.“
3. V tomto případě je na šikanu expert dítě a ne učitel, ptát se ho: „Není ve třídě ještě někdo, kdo prožívá něco podobného jako ty, je mu ubližováno?“

4. Ve snaze zjistit co nejvíc (mapování situace, aktérů...) můžu dítěti dávat i jakoby hloupé otázky: „Já tomu nerozumím, udeřil Tě sám nebo jich bylo víc?“ „Je někomu ubližováno a zároveň sám ubližuje druhým, dělá tedy totéž?“ nebo: „Je někdo, kdo to všechno vymýšlí a ostatní ho poslouchají?“
5. Až nakonec se ptáme na podrobnosti: kdy, kde?, úplně nakonec je otázka: „Jak dlouho to trvá?“
6. Dítě ujistíme, že se jeho problém bude řešit, že mu ale bude zajištěna anonymita.

Dítěti také můžeme dát návod, jak dál (např. růžového slona), tedy nějaký nástroj, který by zamezil vzniku traumatu u dítěte.

Nakonec se rozloučit a zeptat se, zda zvládne sám cestu domů, zda mám jít vpovzdálí za ním či zavolat rodičům.

Jak mluvit s agresorem?

1. Nikdy se neptáme, zda je to, co se stalo, pravda, používáme 1. osobu plurálu: „My víme, že...“.
2. Ptáme se agresora na co nejmenší detaily pro dobu, kdy mělo dojít k šikaně.
3. Pokud se agresor vytáčí, neříká pravdu, nikdy mu neříct: „Nelži!“, ale spíš: „Vidím, že je pro tebe o tom těžké mluvit. Promluvíme si o tom jindy.“
4. Rozhovor, který jsme odložili, se musí vždy uskutečnit, nezapomenout na něj!
5. Pokud je pro agresora jeho čin legrace, řekneme: „Oceňuji, že říkáš pravdu, ale měl bys vědět, že pro toho druhého to legrace nebyla.“

Pravidla rekonstrukce:

- oběť hraje agresora, spolužák hraje oběť, oběť nikdy nesmí v rekonstrukci hrát sebe samu
- bez přítomnosti oběti, agresor hraje sám sebe, spolužák oběť (odlišnosti se nekomentují během předvádění, až na konci co bylo jiné)
- bez přítomnosti oběti, agresor hraje oběť, spolužák agresora. Otázky pro agresora „Ted' vidíš, že vnímáš věci jinak než ostatní“, „Ted' jsi mohl zažít to, jak se cítil ten, kterému jsi ubližoval“.

Pokud byli svědci šikany, hrají sami sebe. Pokud to neseď, hraje se znovu.

Pedagogický sbor je informován o situaci, dává pozor, aby se eliminovala možnosti opakování šikany. O možném výchovném postihu pro agresora diskutuje hlavně třídní učitel s výchovným poradcem, při vyšší závažnosti i ředitel, pedagogický sbor opět dostává zprávu na poradě.

O celé situaci jsou informováni rodiče nejlépe na osobní schůzce, jíž jsou přítomni kromě třídního učitele a rodičů také dítě, výchovný poradce (ev. metodik prevence) a dle závažnosti situace také někdo z vedení školy.

S kolektivem se pak pracuje na normalizaci vztahů během třídnických hodin, hodin VZ, eventuálně jsou organizovány i výpravy, při kterých se pracuje na stmelení kolektivu, nebo jsou přizváni odborníci z neziskové sféry, kteří zmapují situaci a nabídnou buď jednorázový intervenční program nebo dlouhodobou intervenci s cílem nastolení zdravého klimatu ve třídě.

Pozn. rozhovory s obětí a agresorem jsou zpracovány na základě informací předaných Mgr. Jiřím Maléřem (etoped a spoluautor knihy Minimalizace šikany) při školení pedagogického sboru na téma Šikana.